

Foto-istorija: Alen Delon i Miko Tripalo pred Stevinom „lajkom“

[KULTURA](#) Autor: Miloš Čolić 21. feb. 2022 12:28

Žerar Filip, ispred JDP-a Foto: Stevan Kragujević/Lična arhiva Tanje Kragujević

Jedna retka, gotovo zaboravljena, fotografija izdanka budućeg Hrvatskog proleća sa stadiona JNA. Mika Tripalo predaje štafetu Josipu Brozu Titu.

Portret Alena Delona mediji i danas koriste, Mario del Monaco ga zove u Milano, generalni sekretar UN Trigve Li nudi mu posao. Prvi službeni Titov portret koji se našao u svim inostranim diplomatsko-konzularnim predstavništvima i agencijama bio je njegov. [Ivo Andrić](#) od njega saznaje da je dobio Nobelovu nagradu. Jedino što je Stevan Kragujević tražio, nije dobio. „Lajku M3“.

Alen Delon u Beogradu 1962. Foto: Stevan Kragujević/Lični arhiv Tanje Kragujević
Onu istu kroz koju je prošlo ne manje od 20.000 filmova. Kada je odlazio u penziju morao je da "Politici" vrati foto-aparat koji je koristio duže od 30 godina i kojim je nebrojeno puta zaustavio vreme. Kao penzioner kupuje novu „lajku“ i s njom radi do poslednjeg daha.

Stevan je bio prvi foto-reporter Tanjuga sa stalnim zaposlenjem. Tada je nacionalna novinska agencija imala oko 100 honorarnih foto-reportera širom Jugoslavije. Do neočekivanog transfera dolazi posredstvom Leona Lonija Daviča prvog glavnog urednika "Politike ekspres". Stevan je u "Politici" od 1952. godine foto-reporter i urednik fotografije.

Mali Joža i Margot Fontejn

Ceo život prošao mu je u osmehu i – naravno, fotografisanju. Ne pamtim ga neraspoloženog. Nikada ga nisam video da sedi. Uvek u pokretu, dobrom raspoloženju, razoružavajuće dobronameran.

Stevan Kragujević na zadatku Foto: Mića Nikolić

Od svog temperamenta nije mogao da pobegne. Verujem da je i kao mlad bio čigra. Tada ga je, pred Drugi svetski rat, na ulice rodne Sente iz lokalne fotografske radnje

s „lajkom“ na ulicu slao Danilo Jakšić. Fotografisao je ljude, čiji su se portreti vrlo brzo našli u izlogu Jakšićeve foto-radnje.

Tu je Kragujević nesumnjivo izbrusio svoj talenat za portret. Pod njegovom kontrolom on je čist, jasan, brz, ali ne i brzoplet, strpljiv da uhvati milisekundu znanih i neznanih, krunisanih i nekrunisanih glava, onih sa političke, filmske, pozorišne i životne scene.

Balkon Narodnog pozorišta. Davna 1954. godina. Na fotografiji Tita i Margot Fontejn dominira nesigurnost. Obostrana.

Tito i Margot Fontejn

Ne Stevanova, već “najvećeg sina naših naroda i narodnosti” i jedne od najvećih balerina 20. veka. Buket cveća ostaje u levoj, nesigurnoj ruci Malog Jože, koji, utisak je, ne zna šta će sa buketom, dok je englesku balerinu istovremeno obuzela neka čudna zbunjenost.

Žerar Filip napunio železničku stanicu

U Kragujevićevom objektivu su i trojica francuskih lepotana: Alen Delon, Iv Montan i Žerar Filip. O susretu s poslednjim saznanjem od naše poznate pesnikinje Tanje Kragujević, ćerke Stevanove.

Filmske zvezde u Beograd su obično stizale avionom. Žerar Filip jeste bio zvezda, ali je stigao vozom. Glavna železnička stanica nikada nije bila punija. Mnoštvo ljudi s jednim ciljem da vide poznatog glumca. Bio je zaprepašćen. Nije očekivao toliko naroda. Dok je voz još klizio ka stanici, otac je ušao u vagon – priča Tanja.

Uočivši Žerarovu zatečenost i zbunjenost Stevan ga je poveo niz jedan od bočnih izlaza iz stanice. U suprotnom, njegov izlazak bi trajao duže od pozorišne predstave. Tako je pridobio poverenje francuskog glumca. Ali, ispred Jugoslovenskog dramsko pozorišta nije mu bilo pomoći. Otuda i fotografija Žerara Filipa okruženog mnoštvom žena koje uporno čekaju da dobiju autogram, deo je sećanja Stevanove ćerke.

Na toj fotografiji nalik naslovu jednog domaćeg filma "19 devojaka i jedan mornar" (mornar u filmu je takođe bio Francuz – Serž Genzbur) Žerar Filip očigledno nije imao kud. Fotografisao je Kragujević i Silvanu Mangano, koja je u Beograd stigla 1958. godine povodom premijere koprodukcionog filma "Oluja", u režiji Alberta Latuade. Del Monako je bio oduševljen fotosom iz garderobe Beogradske opere, gde mu šminku popravljaju supruga! Pre „Višnje na Tašmajdanu“, na istom mestu Milena Dravić s klizaljkama, koje je mnogo duže nosio Drava, brzo krilo hokejaša Partizana, Milenin brat Rade.

Milena Dravić na Tašmajdanu Foto: Stevan Kragujević/Lična arhiva Tanje Kragujević
Jedna od "poslastica" među Kragujevićevim fotografijama je, meni bar, Mika Tripalo. Retka, gotovo zaboravljena fotografija izdanka budućeg Hrvatskog proleća na stadionu JNA. Mika Tripalo predaje štafetu Josipu Brozu Titu. Bio je tada predsednik Centralnog komiteta Narodne omladine Jugoslavije. Prvi nosilac štafete za Dan mladosti 1957. godine. Od 1946. do 1956. nosile su se tzv. Titove štafete. Iste i posle, ali povodom Dana mladosti. Uz Tripala jedino je Miroslav Cerar pripadao kategoriji poznatih, dok su svake godine štafetu na Stadion JNA donosili radnici, studenti...

Bez kralja ne valja

Kada je dobio informaciju da se grčki kraljevski par vozom uputio ka Beogradu, sjurio se u Skoplje i na peronu tamošnje stanice fotografisao kralja Pavla i njegovu suprugu Frederiku od Hanovera. Tanja Kragujević otkriva dva detalja vezana za tu fotografiju.

Prvi je da je kraljevski par zamolio da ponovi fotografisanje jer je refleks stakla kupea probijao fotos. I kraljevi su ispunjavali Stevanove molbe. Ta fotografija, međutim, govori i o važnosti fotografije, njenom tretmanu tih godina u pisanim medijima. "Politika" je poslala avion kako bi se fotografija što brže našla u novinama. Već čujem refren monarhista: "Bez kralja ne valja" – i u zemlji komunizma.

Grčki kralj Pavle i Frederika od Hanovera u vozu za Beograd Foto: Stevan Kragujević

Fotografska tačka oslonca je i stolica koja za njih počesto znači i više od trona - ne drona. Jednu Kragujevićevu na stolici u rodnoj Senti poslao mi je kolega Miroslav

Mića Nikolić, dugogodišnji urednik fotografije "Politike Bazara". Negde na ulici pronašao je stolicu i prineo je čika Stevi, da nastavi njegov posao, a i on svoj. Tako smo dobili portret na visokom mestu i – nivou.

Ovog februara navršen je vek od rođenja i dve decenije od smrti Stevana Kragujevića, jednog od najpoznatijih jugoslovenskih foto-reportera. Bogatu kolekciju fotografija i Stevanovu penzionersku "lajku" Muzeju Jugoslavije poklonila je 2014. njegova ćerka Tanja Kragujević. O preostalim kao vrhunski foto-dokumentarist godinama se brine njegova ćerka Tanja Kragujević.